

Finansiering på plads til ny udstilling om oktober 1943

Museum Nordsjælland og Dansk Jødisk Museum har netop modtaget tilsagn om godt 1.6 millioner kroner i støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen til en ny sanselig særudstilling i Gilleleje. En udstilling, der skal formidle de dramatiske dage og nætter på havet ud for Sjællands nordkyst i oktober '43 med afsæt i de danske jøders erindringer og oplevelser.

Lugten af tjære og fisk, bølgenes slag mod træbåden og hviskende stemmer fra ansigter, der dukker sig for at undgå projektørlysene fra tyskernes skibe. Det var virkeligheden for tusindvis af de danske jøder, der i oktober 1943 flygtede over Øresund fra Gilleleje.

Nu skal deres historie fortælles i en ny sanselig særudstilling på Gilleleje Museum og afdækkes i en række samtalesaloner mellem deres pårørende og efterkommere. Museum Nordsjælland og Dansk Jødisk Museum har nemlig netop modtaget tilsagn fra Slots- og Kulturstyrelsen om, at der bevilges 1,6 millioner kroner til projektet, der har fået navnet "At handle i mørket – Oktober '43 og samtaler om ansvar i dag".

"Vi er virkelig glade for det tilsagn, for nu får vi en unik mulighed for at formidle en af Danmarkshistoriens mest dramatiske og håbefulde fortællinger – jødernes flugt i oktober 1943 – på en måde, der taler til sanserne og til vores fælles ansvar i dag. Samarbejdet med Dansk Jødisk Museum gør det muligt at forene lokal forankring med national og faglig tyngde. Det handler ikke kun om fortiden, men om at skabe dialog om demokrati, medmenneskelighed og mod i en tid, hvor antisemitisme og had stadig er en realitet," siger museumsdirektør Jesper van Dam Laugesen.

Samtalesaloner og sanser

Allerede fra februar 2026 begynder arbejdet med at undersøge, hvordan den kommende udstilling bedst formidler de dramatiske dage så sanseligt som muligt. Det sker gennem fokusgrupper og samtalesaloner med jødiske pårørende og lokalsamfundet i Gilleleje, hvor historien om flugten stadig lever lokalt og hvor de danske jødernes flugthistorier fortælles videre fra generation til generation.

"Historien om de danske jødernes flugt er en central del af Danmarkshistorien, og Gilleleje spiller en vigtig rolle i fortællingen. Det er vigtigt, at historien bliver fortalt videre til nye generationer. Vi er utroligt glade for samarbejdet med Museum Nordsjælland, og bevillingen giver os mulighed for at udvikle og afprøve nye måder at formidle historien på, der har stor betydning for vores fremtidige arbejde på begge museer," siger museumsdirektør Janus Møller Jensen fra Dansk Jødisk Museum.

Samtalesalonerne skal give et billede af hvilke sanseindtryk og særlige historier fra oktober 1943 – fx lyde, lugte og stemninger – der skal med i en sansebaseret udstilling, og hvilke eksistentielle og aktuelle spørgsmål, museet skal rejse. Håbet er, at selve udstillingen vil kunne åbne i Gilleleje i løbet af museumssæsonen 2027.

Projektet har et samlet budget på 2.8 millioner, hvoraf bevillingen fra Slots- og Kulturstyrelsen altså udgør lidt over halvdelen, mens Dansk Jødisk Museum og Museum Nordsjælland finansierer det resterende beløb.

Kontakt:

- Jesper van Dam Laugesen, Museumsdirektør, Museum Nordsjælland: 22 33 51 81 / jel@museumns.dk
- Janus Møller Jensen, Museumsdirektør, Dansk Jødisk Museum: 29 81 05 10 / jmj@jewmus.dk
- Rikke Hemmingsen, Kommunikationsmedarbejder, Museum Nordsjælland: 30 10 02 59 / rhe@museumns.dk